

Minister Zdrowia

DLU.050.17.2024.MŁ
Warszawa, 25 kwietnia 2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 2445 Pani Poseł Wandy Nowickiej, w sprawie naruszeń praw pacjenta spowodowanych stosowaniem przez lekarzy klauzuli sumienia, przesłaną przy piśmie Pana Krzysztofa Bosaka, Wicemarszałka Sejmu RP z dnia 9 kwietnia 2024 r., uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Ad. 1

„Proszę o dane liczbowe dotyczące liczby odmów - z powołaniem się na klauzulę sumienia - świadczeń i informacji z zakresu zdrowia reprodukcyjnego - terminacji ciąży, antykoncepcji, in vitro, badań prenatalnych w ramach publicznej służby zdrowia i in.”.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146) Narodowy Fundusz Zdrowia finansuje świadczenia gwarantowane określone w rozporządzeniach Ministra Zdrowia, w tym między innymi rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 22 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 870, z późn. zm.). Indukcja poronienia (terminacja ciąży) jest finansowana ze środków publicznych w ramach dedykowanego produktu rozliczeniowego M17 Indukcja poronienia z katalogu grup JGP, który stanowi załącznik nr 1a do zarządzenia Nr 37/2024/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 29 marca 2024 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju leczenie szpitalne oraz leczenie szpitalne – świadczenia wyspecjalistyczne w przypadku, gdy zachodzą okoliczności wymienione w art. 4a ust.1 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. z 2022 r. poz. 1575, z późn. zm.). Podkreślić należy, że wszyscy świadczeniodawcy związani umową z Narodowym Funduszem Zdrowia w rodzaju leczenie szpitalne w zakresie położnictwo i ginekologia – hospitalizacja mają możliwość sprawozdania i co za tym idzie rozliczenia produktów przedmiotowej grupy JGP. Jest to bowiem grupa dedykowana do finansowania przez Fundusz zabiegów na warunkach określonych w art. 4a ust.1 ww. ustawy o planowaniu rodziny.

Narodowy Fundusz Zdrowia, w ramach realizowanych działań, nieprzerwanie monitoruje realizację kontraktów ze świadczeniodawcami w odniesieniu do wykonywania zabiegów

---

terminacji ciąży. Oddziały wojewódzkie Funduszu analizują co miesiąc dane dotyczące liczby świadczeń sprawozdanych poprzez produkt: 5.51.01.0012017 M17 – Indukcja poronienia, jak również monitorują napływające skargi i zgłoszenia dotyczące braku dostępu do zabiegów przerywania ciąży.

Należy w tym miejscu wskazać, że z uwagi na charakter gromadzonych przez Narodowy Fundusz Zdrowia danych, Ministerstwo Zdrowia nie jest w posiadaniu szczegółowych informacji odnoszących się do liczby odmów udzielenia świadczenia zakończenia ciąży w przypadkach, gdy zakończenie ciąży jest dopuszczalne przepisami prawa powszechnie obowiązującego z powodu powołania się przez lekarza na tzw. klauzulę sumienia. Świadczeniodawcy są bowiem zobowiązani do przekazywania wyłącznie danych sprawozdawczych związanych z udzielonymi świadczeniami.

W latach 2020-2023 do oddziałów wojewódzkich NFZ wpłynęło pięć skarg, które dotyczyły odmowy terminacji ciąży. Z powyższych skarg nie wynika wprost, że przyczyną odmowy wykonania świadczenia było powołanie się na klauzulę sumienia. Ponadto, należy zauważyć, że Fundusz za ten okres dysponuje tylko danymi w zakresie odmów wykonania świadczenia terminacji ciąży, które zostały przekazane jako skarga. Oddziały wojewódzkie podejmowały czynności wyjaśniające z podmiotem leczniczym, na który została zgłoszona przedmiotowa skarga.

Dodatkowo w 2023 r. do Mazowieckiego OW NFZ wpłynęły dwie skargi dotyczące odmowy zakończenia obumarłej ciąży, które dotyczyły dwóch szpitali w Warszawie.

Należy w tym miejscu zauważyć iż, Narodowy Fundusz Zdrowia od stycznia 2024 r., w związku z poleceniem otrzymanym od Ministerstwa Zdrowia z dnia 30 stycznia 2024 r. znak: ZPR.083.2.2023.AB podejmuje następujące czynności w zakresie świadczeń terminacji ciąży:

1. Regularnie gromadzi informacje o wykonaniu i rozliczeniu procedury przerywania ciąży przez świadczeniodawców w poszczególnych województwach i ustala, które szpitale w ogóle tego świadczenia nie wykonują.
2. Każdorazowo kieruje do takich świadczeniodawców prośby o:
  - informację, czy w danym szpitalu miały miejsce przypadki, w których pacjentka zgłosiła się w celu uzyskania omawianego świadczenia i spotkała się z odmową jego wykonania,
  - wyjaśnienie przyczyn takiej odmowy oraz sposobu zapewnienia pacjentce realizacji jej prawa do tego świadczenia (a tym samym sposobu realizacji zobowiązania kontraktowego w tym zakresie), a w przypadku braku takich działań wdrożenie stosownego postępowania wobec świadczeniodawcy.

W związku z powyższym od stycznia 2024 r. oddziały wojewódzkie Funduszu występują do świadczeniodawców, którzy nie sprawozdali ww. świadczenia w poszczególnych miesiącach z zapytaniem czy podmiot leczniczy odmówił wykonania tego świadczenia. Z otrzymanych informacji od oddziałów wojewódzkich Funduszu wynika, że w styczniu 2024 r. nie wystąpiły przypadki, w których pacjentka zgłosiła się do świadczeniodawcy w celu uzyskania świadczenia związanego z indukcją poronienia i spotkała się z odmową jego wykonania.

Kolejno należy wskazać, że Ministerstwo Zdrowia oraz Narodowy Fundusz Zdrowia nie posiadają danych o liczbie ewentualnych odmów z powołaniem się na klauzulę sumienia dla świadczeń z zakresu badań prenatalnych. Jeśli występują odmowy wystawienia skierowania do programu badań prenatalnych, to jest to na wcześniejszym etapie opieki nad pacjentką. W ramach programu bowiem kwalifikowane i diagnozowane są pacjentki skierowane przez lekarza prowadzącego ciążę. Można założyć, że podmioty posiadające

umowy w zakresie programu badań prenatalnych nie odmawiają realizacji świadczeń z powołaniem się na klauzulę sumienia.

Należy przypomnieć, że przedmiotowe świadczenia przysługują kobietom, które mają:

- ukończone 35 lat lub
- w poprzedniej ciąży stwierdzoną aberracją chromosomową płodu lub dziecka lub
- stwierdzone wystąpienie strukturalnych aberracji chromosomowych u ciężarnej lub u ojca dziecka lub
- stwierdzone znacznie większe ryzyko urodzenia dziecka dotkniętego chorobą uwarunkowaną monogenowo lub wieloczynnikową lub
- stwierdzony w czasie ciąży nieprawidłowy wynik badania USG lub badań biochemicznych wskazujących na zwiększone ryzyko aberracji chromosomowej lub wady płodu.

Ponadto, informujemy, iż Ministerstwo Zdrowia oraz Narodowy Fundusz Zdrowia nie dysponują również danymi dotyczącymi liczby odmów z powołaniem się na klauzulę sumienia w zakresie antykoncepcji i in vitro.

Niezależnie od powyższego, Ministerstwo Zdrowia przekazuje również dane będące w posiadaniu Biura Rzecznika Praw Pacjenta za lata 2021 – 2024.

1. Dane odnośnie wszystkich zgłoszeń dotyczących problemów z uzyskaniem środków antykoncepcyjnych oraz tabletek „dzień po”.

Tematyka zgłoszeń	2021			2022			2023			suma końcowa
	pismne	TIP	suma	pismne	TIP	suma	pismne	TIP	suma	
odmowa przepisania środków antykoncepcyjnych	7	6	13	4	2	6	2	6	8	27
odmowa przepisania tabletki "dzień po"	0	1	1	0	2	2	0	1	1	4
Suma końcowa	7	7	14	4	4	8	2	7	9	31

W 2024 roku Rzecznik nie odnotował zgłoszeń na TIP (Telefoniczna Informacja Pacjenta)

Aktualnie Rzecznik Praw Pacjenta prowadzi 2 postępowania wyjaśniające:

1. dotyczące odmowy wypisania e-recepty na środki antykoncepcyjne;
2. dotyczące odmowy wypisania recepty na tabletkę "dzień po", gdyż lekarz powołuje się na klauzulę sumienia.

Sprawy skierowane do Rzecznika Praw Pacjenta dotyczące antykoncepcji, w których powołano się na klauzulę sumienia:

a) Tematyka zgłoszeń przekazanych za pośrednictwem Telefonicznej Informacji Pacjenta **2021** - Nieodpowiednie zachowanie lekarza, odmowa wydania recepty z powodu klauzuli sumienia;

2023 - Lekarz ginekolog odmówił założenia wkładki domacicznej powołując się na klauzulę sumienia, nie wskazując realnej możliwości uzyskania świadczenia w innej placówce

b) Tematyka zgłoszeń pisemnych skierowane do Rzecznika Praw Pacjenta

2021- odmowa wystawienia recepty na lek antykoncepcyjny z powołaniem się na klauzulę sumienia;

2023 - wprowadzanie pacjentów w błąd podczas rezerwowania wizyty w zakresie listy lekarzy powołujących się na klauzulę sumienia;

2023 - prośba o wydanie z przychodni zaświadczenia o korzystaniu przez lekarza z klauzuli Sumienia;

2024 - zgłoszenie w zakresie odmowy wypisania e-recepty na środki antykoncepcyjne;

2024 - zgłoszenie dot. odmowy wypisania recepty na tabletkę "dzień po" przez lekarza powołującego się na klauzulę sumienia.

2. Sprawy zgłoszone lub prowadzone przez Rzecznika Praw Pacjenta w latach 2021-2024 dotyczące terminacji ciąży:

Lp	Typy działań	2020	2021	2022	2023	2024
1	Postępowania wyjaśniające w sprawie naruszenia praw pacjenta	2 Sposób rozpatrzenia: postępowania zakończone stwierdzeniem naruszenia praw pacjenta	5 Sposób rozpatrzenia: Wszystkie postępowania zakończone stwierdzeniem naruszenia prawa pacjenta	2 Sposób rozpatrzenia: 2 – zakończone stwierdzeniem	7 Sposób rozpatrzenia: 3 – w toku 1-umorzenie postępowania 1- niestwierdzeniem naruszenia praw pacjenta 2- stwierdzenie naruszenia praw pacjenta	6 Sposób rozpatrzenia: 2 sprawy z 2023 – zakończone w 2024 roku stwierdzeniem naruszenia praw pacjenta 4 – w toku

Sprawy, które dotyczyły odmowy terminacji ciąży, ponieważ lekarz powołał się na klauzulę sumienia:

Rok	Liczba spraw	Wynik postępowania wyjaśniającego
2020	1	Interwencja RPP. Finalnie pacjentka sama znalazła szpital, który przeprowadził zabieg. Poprosiła Rzecznika o potraktowanie sprawy jako nieaktualnej.
2021	2	RPP stwierdził 2 naruszenia praw pacjenta (sprawa indywidualna, która dotyczyła szpitali w woj. łódzkim i warmińsko-mazurskim)
2022	0	
2023	1	Po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających Rzecznik nie potwierdził opisywanego przypadku

Ad. 2

„Ile kobiet w takiej sytuacji odesłano do innej placówki, a ile nie otrzymało ani świadczenia, ani alternatywnego skierowania?”.

Zgodnie z posiadanymi przez Ministerstwo Zdrowia informacjami, Wielkopolski Oddział Wojewódzki Funduszu wskazał, że Szpital w Poznaniu, odmówił w lutym 2024 r. udzielenia pacjentce świadczenia terminacji ciąży. Pacjentka została przekierowana do szpitala o wyższym poziomie referencyjnym. Jako przyczynę odmowy udzielenia świadczenia, świadczeniodawca wskazał, że: „ciążarna potencjalnie zagrożona zakrzepicą z obciążonym w tym kierunku wywiadem”. Jednocześnie poinformowano, że zapewniono pacjentce realizację tego świadczenia w innym podmiocie. Pozostałe oddziały wojewódzkie Funduszu nie zaraportowały przypadków odmów wykonania tego świadczenia w lutym 2024 r.

Ad. 3

„Proszę o dane liczbowe dotyczące odmowy wydawania środków antykoncepcyjnych przez apteki powołujące się na klauzulę sumienia.”

Ministerstwo Zdrowia informuje, iż nie dysponuje danymi dotyczącymi odmowy wydawania środków antykoncepcyjnych przez apteki powołujące się na klauzulę sumienia. Jednocześnie należy wskazać, że zgodnie z informacjami pozyskanymi przez Ministerstwo, Rzecznik Praw Pacjenta nie odnotował żadnych zgłoszeń dotyczących odmowy wydawania środków antykoncepcyjnych przez apteki powołujące się na klauzulę sumienia w okresie od 2021 r. do 2024 r.

Ad. 4 i 5

„Czy i jakie działania dyscyplinujące zostały lub/i będą podjęte wobec personelu medycznego i szpitali, które odmawiają świadczeń, powołując się na klauzulę sumienia?”
„Kiedy i w jaki sposób dyrekcje szpitali zostaną zobligowane do wskazywania pacjentkom, którym odmówiono świadczenia z powodu klauzuli sumienia, realnych możliwości uzyskania tego świadczenia?”

Aktualnie trwają prace nad zmianą rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 września 2015 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1194, z późn. zm.). Projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (MZ 1652) jest po konsultacjach społecznych i uzgodnieniach zewnętrznych. Po przeanalizowaniu zgłoszonych w ramach uzgodnień zewnętrznych oraz konsultacji społecznych uwag pod kątem ich ewentualnego uwzględnienia, zostaną one wraz ze stanowiskiem Ministerstwa Zdrowia przekazane do publikacji na stronie Rządowego Centrum Legislacji. Następnie ww. rozporządzenie zostanie przekazane do podpisu Ministra Zdrowia, a wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Nowelizacja rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej ma na celu zapewnienie realnej możliwości wykonywania świadczeń zakończenia ciąży – zgodnie z zawartą z Narodowym Funduszem Zdrowia umową w przypadkach, gdy zakończenie ciąży jest dopuszczalne przepisami prawa powszechnie obowiązującego. Proponowane zmiany zobligują podmioty lecznicze, które realizują umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju leczenia szpitalnego w zakresie położnictwa i ginekologia, w przypadkach, gdy zakończenie ciąży jest dopuszczalne przepisami prawa, do wykonywania świadczeń zakończenia ciąży wskazanych jako gwarantowane z zakresu leczenia szpitalnego.

Państwo, gwarantując możliwość przerywania ciąży w przypadkach przewidzianych w przepisach prawa, tj. gdy:

- 1) ciąża stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej,
  - 2) zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego,
- powinno zapewnić realny dostęp do konkretnych procedur stanowiących świadczenia opieki zdrowotnej zgodnie z zawartymi przez podmioty lecznicze umowami z NFZ.

Podmioty lecznicze będą musiały tak zorganizować udzielanie świadczeń przerywania ciąży u siebie na miejscu, aby przynajmniej jeden z lekarzy – w przypadku skorzystania z pozostałych lekarzy z tzw. klauzuli sumienia, mógł wykonać zabieg, który ratuje życie lub zdrowie kobiety.

Środkami dyscyplinującymi podmioty lecznicze do udzielania świadczeń zgodnie z zawartą z NFZ umową będą stosowne kary umowne. Wprowadzenie możliwości stosowania kar umownych (w wysokości do 2% kwoty zobowiązania wynikającego z umowy oraz wprowadzenia możliwości rozwiązania umowy w części albo w całości, bez zachowania okresu wypowiedzenia) ma na celu zdyscyplinować podmioty lecznicze do udzielania świadczeń zgodnie z zawartymi umowami oraz do wykonywania świadczeń gwarantowanych. Wysokość nałożonej kary będzie zależała od stopnia naruszenia przez świadczeniodawcę umowy zawartej z NFZ. Określenie górnej granicy kary do 2% będzie pozwalało Funduszowi na zastosowanie adekwatnej wysokości kary, indywidualnie do zaistniałego naruszenia przez świadczeniodawcę zawartej z NFZ umowy.

Ad. 6

„Czy w związku z tym, że pacjentki nadal błąkają się od lekarza do lekarza, by znaleźć właściwego, lekarze „objektorzy” będą zobligowani do transparentnego poinformowania przełożonych i pacjentki, że pewnych świadczeń nie wykonują?”.

Zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2023 r. poz. 1516, z późn. zm.), lekarz może powstrzymać się od wykonania świadczeń zdrowotnych niezgodnych z jego sumieniem, z zastrzeżeniem art. 30 tejże ustawy (który przewiduje obowiązek lekarza do udzielenia pomocy lekarskiej w każdym przypadku, gdy zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia). Oznacza to, że z tzw. klauzuli sumienia nie może skorzystać lekarz, w przypadku, w którym zwłoka w udzieleniu pomocy lekarskiej mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia pacjentki.

Fakt powstrzymania się od wykonania świadczenia niezgodnego z sumieniem lekarz ma obowiązek odnotować w dokumentacji medycznej. Lekarz wykonujący swój zawód na podstawie stosunku pracy lub w ramach służby ma ponadto obowiązek uprzedniego powiadomienia na piśmie przełożonego.

W świetle powyższego, klauzula sumienia jest prawem lekarza i ma zastosowanie *ad casu*. Lekarz może powołać się na klauzulę sumienia, z wyjątkiem przypadku, gdy zwłoka w udzieleniu pomocy lekarskiej o tym charakterze mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia. Klauzula sumienia znajduje zatem zastosowanie w bezpośredniej relacji lekarz – pacjent, lekarz nie powinien zakładać z wyprzedzeniem, czy ww. przypadek będzie miał miejsce.

Ad. 7, 8 i 9

„Czy w szpitalach, w NFZ i w Ministerstwie Zdrowia planuje się prowadzenie rejestru lekarzy „objektorów”, by pacjentki przed planowaną wizytą mogły uzyskać informację, czego mogą się spodziewać po lekarzu?”.

„Co rząd zamierza zrobić, aby już na etapie kształcenia nowych lekarzy za publiczne pieniądze i wybierania przez nich specjalizacji z zakresu ginekologii i położnictwa, byli oni zobowiązani do deklaracji praktykowania wszystkich świadczeń medycznych, bez odwoływania się do klauzuli sumienia? Takie praktyki podejmowane są już przez uczelnie zagraniczne.”.

„Czy Pani Ministra rozważy zniesienie klauzuli sumienia, zwłaszcza że trudno dopatrzeć się jakiegokolwiek zalety tego przywileju lekarskiego, co do szkodliwości którego dla życia i zdrowia kobiet chyba już nikt nie ma wątpliwości?”.

W tym miejscu konieczne jest wskazanie, że karta praw podstawowych Unii Europejskiej (dalej „Karta praw”) służy ochronie praw podstawowych przysługujących ludziom w Unii Europejskiej (UE). Jest to nowoczesny i kompleksowy instrument prawa UE, który zapewnia ochronę i upowszechnianie praw i wolności człowieka w kontekście przemian zachodzących w społeczeństwie, postępu społecznego oraz rozwoju naukowo-technicznego. Przepis art. 10 ust. 2 Karty praw uznaje prawo do odmowy działania sprzecznego z własnym sumieniem, zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z tego prawa. Podobnie, zarówno akta prawa międzynarodowego (Powszechna Deklaracja Praw Człowieka i Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych), jak i prawodawstwo polskie (art. 51 Konstytucji RP) przewidują zapewnienie każdemu prawa do wolności sumienia. Powyższe zostało uwzględnione w art. 39 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry, który wskazuje, że lekarz może powstrzymać się od wykonania świadczeń zdrowotnych niezgodnych z jego sumieniem, z zastrzeżeniem art. 30 ww. ustawy, z tym że ma obowiązek odnotować ten fakt w dokumentacji medycznej. Lekarz wykonujący zawód na podstawie stosunku pracy albo w ramach służby ma także obowiązek uprzedniego powiadomienia na piśmie przełożonego. Brzmienie ww. przepisu zapewniające lekarzowi prawo do skorzystania z „klauszuli sumienia” w przypadku wycofania się z udzielenia konkretnego świadczenia jest prawem przypisanym do jego osoby, który nie przenosi się na innych lekarzy podmiotu leczniczego realizującego świadczenia zdrowotne finansowane w ramach środków publicznych. Jednocześnie w związku z współistniejącymi przepisami prawnymi zawartymi w innych aktach prawnych, które nakazują określonym jednostkom (podmiotom leczniczym, oddziałom wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia) udzielanie informacji na temat realizowanych świadczeń zdrowotnych na terenie danego regionu, czy kraju, art. 39 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry nie reguluje w sposób szczegółowy wskazania innego lekarza lub innego podmiotu leczniczego, pozostawiając prawo wyboru samemu pacjentowi. Należy zwrócić uwagę, że art. 39 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry nie nakazuje lekarzowi korzystania z „klauszuli sumienia”, a jedynie daje taką możliwość. Jednocześnie artykuł ten nie zakazuje lekarzowi wskazania pacjentowi sposobu rozwiązania jego sytuacji. **Podkreślenia wymaga, że przypisane każdemu prawo do wolności sumienia jest ustawowo zakazane lekarzowi w każdym przypadku, gdy zwłoka w udzieleniu świadczenia mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszkodzenia ciała, co wynika z art. 30 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry.** Działalność lecznicza, co do zasady, polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, których celem jest skuteczne leczenie i zapobieganie utracie życia lub zdrowia. Przywołanie w art. 39 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry treści art. 30, w sposób czytelny ogranicza zakres wspomnianego uprawnienia, co z kolei wymusza na każdym lekarzu legitymującym się określonymi kwalifikacjami zawodowymi, w tym lekarzom specjalistom położnictwa i ginekologii posiadania umiejętności wykonywania wszystkich procedur medycznych, w tym obejmujących „klauszulę sumienia”. Działalność lecznicza, co do zasady, polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, których celem jest skuteczne leczenie i zapobieganie utracie życia lub zdrowia. Tematyka szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie położnictwa i ginekologii obejmuje m.in.: umiejętność wyboru spersonalizowanej, odpowiedniej do sytuacji klinicznej, metody postępowania diagnostycznego i leczniczego; wskazania i przeciwwskazania, sposób kwalifikacji i przygotowania do planowych oraz pilnych zabiegów i operacji ginekologicznych oraz oceny ryzyka operacyjnego i możliwych powikłań wczesnych i odległych; wszechstronnej wiedzy dotyczącej współczesnych procedur chirurgicznych ginekologicznych oraz technik ich przeprowadzania; szczegółowej wiedzy dotyczącej wszystkich dostępnych metod i technik antykoncepcji – związanych z tym korzyści, zagrożeń i przeciwwskazań, a także szczegółowej wiedzy dotyczącej aspektów prawnych związanych z wykonaniem sterylizacji i sztucznego poronienia. Prawa pacjenta do uzyskania informacji i skutecznego uzyskania świadczenia oraz obowiązek świadczeniodawcy do udzielenia informacji są uregulowane w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 991, z późn. zm.), ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz

rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, a także ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2024 r. poz. 581) oraz aktach wykonawczych do ww. ustaw. Podmiot wykonujący działalność leczniczą nie tylko podaje do publicznej wiadomości informacje o zakresie i rodzajach udzielanych świadczeń zdrowotnych, ale również na wniosek pacjenta udziela informacji o stosowanych metodach diagnostycznych lub terapeutycznych, do których zobowiązał się w ramach zawartej z Narodowym Funduszem Zdrowia (NFZ) umowy na realizację świadczeń gwarantowanych. Ponadto, oddziały wojewódzkie funduszu, jako jedyne jednostki posiadają pełną - i co najważniejsze - aktualną wiedzę na temat realizowanych w województwie świadczeń zdrowotnych, a także zgodnie z art. 23 ust. 3 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych są zobowiązane na żądanie każdego świadczeniodawcy poinformować o możliwości udzielenia świadczenia opieki zdrowotnej przez świadczeniodawców, którzy zawarli umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z tym oddziałem, średnim czasie oczekiwania na dane świadczenie opieki zdrowotnej oraz o pierwszym wolnym terminie udzielenia danego świadczenia. Informacji na temat żadanego świadczenia można uzyskać w ramach anonimowej infolinii NFZ. Żaden pacjent kontaktujący się z tymi jednostkami nie powinien pozostać bez poszukiwanej przez niego informacji, ani też nie powinien pozostać bez udzielonego świadczenia zdrowotnego. Nie jest zatem zasadą, że polskie kobiety nie mają prawa uzyskania świadczenia zdrowotnego również wchodzącego w zakres „klauzuli sumienia”. Nie należy bowiem mylić przepisów ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry dotyczących „klauzuli sumienia” z przepisami dotyczącymi przerywania ciąży wskazanymi w ustawie o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, która określa przesłanki uprawniające do wykonania zabiegu przerywania ciąży. Przepisy te podlegały nowelizacji w kierunku ich zawężenia, w stosunku do poprzednio obowiązujących i to im należałoby poświęcić więcej uwagi, a nie przepisom „klauzuli sumienia”, z uwagi na to, że obowiązujące ustawy nie powinny pozostawać w sprzeczności z przytoczonymi na wstępie przepisami unijnymi, deklaracją Ogólnego Zgromadzenia ONZ, czy Konstytucją RP.

z upoważnienia Ministra Zdrowia
Wojciech Konieczny
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/